

лінням механічним транспортним засобом, обмеження перебування поза місцемпроживання протягом певного часу доби, виїзду в інші місцевості без дозволу спеціалізованогодержавного органу, обов'язок з'являтися для реєстрації; 3) зобов'язання відвідувати навчальніпрограми правоохоронного спрямування із встановленням днів, тривалості та часу початку тазакінчення занять, а також установ; 4) громадські роботи, що полягають у виконанніправопорушником у вільний від роботи чи навчання час безоплатних суспільно корисних робіт [5, с.443].

Сподіваємось, що дані заходи будуть більш ефективними та продуктивними з огляду на стан морального та культурного виховання неповнолітніх та стан інтенсифікації суспільних відносин в яких вони є домінуючими суб'єктами, та знайдуть підтримку у законотворців.

1. Єдиний державний реєстр судових рішень [Електроннийресурс].URL: <http://reyestr.court.gov.ua>.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради Української РСР*. 1984. Додаток до № 51. Ст.1122.

3. Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III. *Відомості Верховної Ради України* офіційне видання від 31.05.2002. № 21. Ст. 135.

4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25-26. Ст.131.

5. Чернецький О. Л. Поняття та особливості адміністративної відповідальності неповнолітніх: теоретико-правові питання. *Форум права*. 2008. № 1. С. 439-444. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2008_1_67.

Молчанов Ростислав Юрійович,
доцент кафедри
адміністративного права, процесу
та адміністративної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук

ДИТИНА, ЯК ПОТЕРПІЛА ВІД АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ ОСОБА ЗА НОРМАМИ КУПАП

Європейська інтеграція України вимагає багатовекторних змін на різних рівнях впровадження реформаторських процесів. Звичайно, будь-які організаційні зміни потребують першопочаткового втілення у нормативно-правових актах. Так, на нормативному рівні вітчизняне законодавство багато у чому потребує «модернізації» та адаптації, відповідно до стандартів, що діють у Європейському Союзі. Це стосується покращення захисту прав і сво-

бод людини, оптимізації діяльності органів публічної адміністрації, створення більш прозорих процедур надання адміністративних послуг, створення більш дієвих механізмів соціальної підтримки тощо.

Важливою складовою зазначених змін є приведення у відповідність до вимог сьогодення адміністративно-деліктного законодавства України, передусім, визначального кодифікованого акту – Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [1]. Не буде перебільшенням твердження про те, що КУпАП сьогодні є «морально застарілим», хоча тривалий період існування останнього свідчить також і про високий рівень законодавчої техніки та гнучкість норм щодо їхньої адаптації до застосування у нових умовах.

В цьому аспекті Б.О. Логвиненко відмічає, що окремі недоліки і прогалини у чинному адміністративному законодавстві, зокрема, КУпАП, усуваються в той самий час, коли не вистачає проведення комплексного його оновлення [2, с.48]. Погоджуючись із наведеною тезою, зауважимо, що удосконалення окремих положень законодавчого акту також є слушним, адже поступове впровадження змін і доповнень дозволяє оцінити дієвість новоприйнятих норм, своєчасно вносячи корективи. Втім, багато законодавчих прогалин «лежить на поверхні» і їхнє усунення не потребує значних витрат, про що і буде йти мова нижче.

Серед існуючих у КУпАП питань, найбільш вагомими слід вважати проблемизабезпечення прав і законних інтересів дитини, як учасниці провадження у справах про адміністративні правопорушення; як суб'єкта адміністративного правопорушення; як потерпілої від адміністративного правопорушення особи.

На цьому наголошує і Р.М. Опацький, звертаючи увагу на високий рівень деліктологічних показників та зростання кількості порушень проти статевої свободи та нормального сексуального розвитку дітей, зокрема, повторних, пов'язаних із схиленням дітей (малолітніх, неповнолітніх) до стате-вих зв'язків, а також вживанням алкогольних напоїв [3, с.111].

Нагадаємо, що відповідно до Конвенції ООН про права дитини, прийнятої 20.11.1989, дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше [4].

Імплементуючі міжнародні норми у вітчизняне законодавство, у статті 1 Закону України «Про охорону дитинства» від 26.04.2001, дитину визначено як особу віком до 18 років (повноліття), якщо згідно з законом, застосовуваним до неї, вона не набуває прав повнолітньої раніше [5].

У свою чергу, за статтею 6 Сімейного Кодексу України, правовий статус дитини має особа до досягнення нею повноліття. Малолітньою вважається дитина до досягнення нею 14 років. Неповнолітньою вважається дитина у віці від 14 до 18 років [6].

На противагу наведеним вище документам, у змісті КУпАП використо-

вуються одночасно два терміни: «неповнолітня особа» та «дитина» [1]. Зауважимо, що поняття «неповнолітній/ неповнолітня особа» вживається у змісті матеріальної частини Кодексу 20 раз, тоді як «дитина» 19 разів. Нагадаємо, що розглянуті вище по тексту документи оперують виключно поняттям дитина, тоді як норми КУпАП певною мірою свідчать про термінологічну неузгодженість.

Наприклад, стаття 180 «Доведення неповнолітнього до стану сп'яніння» [1], відповідно до якої відповідальність несуть дорослі особи (тобто з 18 років), що довели неповнолітнього до стану сп'яніння. За національними і міжнародним законодавством, неповнолітньою є дитина віком від 14 до 18 років. З положень статті КУпАП виходить, що доведення до стану сп'яніння малолітньої дитини віком до 14 років, формально не підпадає під дію наведеної норми.

Подібних протиріч і спірних моментів у КУпАП доволі багато, але звернімося до статей КУпАП, норми яких стосуються дитини, як потерпілої від адміністративного правопорушення особи. До таких статей нами віднесено наступні: 121 «Порушення водієм правил керування транспортним засобом, правил користування ременями безпеки або мотошоломами» (у частині перевезення дітей); 180-1 «Порушення порядку перебування дітей у закладах, у яких провадиться діяльність у сфері розваг, або закладах громадського харчування»; 184 «Невиконання батьками або особами, що їх замінюють, обов'язків щодо виховання дітей»; 183-1 «Несплата аліментів»; 184-2 «Порушення порядку або строків подання інформації про дітей-сиріт і дітей, які залишилися без опіки (піклування) батьків»; 188-50 «Невиконання законних вимог посадових (службових) осіб органу опіки та піклування» [1].

У назвах наведених вище статей, або у їх змісті чітко вказується на дитину, проте у КУпАП існують також інші терміни для визначення потерпілої особи, яка фактично є дитиною, але Законодавець у змісті норми чомусь вирішив оперувати іншими категоріями. Приміром, у статті 173-4 «Булінг (цькування) учасника освітнього процесу», де вказано що протиправні дії вчиняються щодо «...малолітньої чи неповнолітньої особи...» [1].

В якості іншого прикладу наведемо частину 2 статті 156 «Порушення правил торгівлі пивом, алкогольними, слабоалкогольними напоями і тютюновими виробами», де зазначається про «...продаж пива (крім безалкогольного), алкогольних, слабоалкогольних напоїв або тютюнових виробів особі, яка не досягла 18 років...» [1].

В якості висновку слід зазначити, що національне адміністративно-деліктне законодавство потребує ґрунтовного перегляду та модернізації. Якщо не вести мову про прийняття якісно нового кодифікованого законодавчого акту замість КУпАП, то потрібно, принаймні, усунути термінологічні розбіжності у чинному Кодексі. Уніфікованим терміном, що має вживатися для позначення потерпілої особи у низці статей КУпАП має бути дитина, з уточненням її віку (малолітня або неповнолітня), що може мати зна-

чення для кваліфікації протиправного діяння.

Впровадження наведених змін дозволить покращити адміністративно-юрисдикційну діяльність суб'єктів владних повноважень та удосконалити інститут адміністративної відповідальності в Україні у цілому.

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради УРСР від 18.12.1984. № 51. Ст. 1122.

2. Логвиненко Б.О. Правова реанімація КУПАП: доцільно чи ні? Актуальні проблеми адміністративного права та адміністративного процесу в Україні: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. Дніпропетровськ, 29.05.2015. Дніпропетровськ: ДДУВС, 2015. С. 48-50.

3. Опацький Р.М. Безпека дітей як основа безпеки держави. Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти: матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. Дніпро, 13.03.2020. Дніпро: ДДУВС, 2020. С.109-111.

4. Конвенція про права дитини: Міжнародний документ ООН від 20.11.1989 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021/print/.

5. Про охорону дитинства: Закон України від 26.04.2001 № 2402-III. Відомості Верховної Ради України від 27.07.2001. № 30. Ст. 142.

6. Сімейний кодекс України: Закон України від 10.01.2002 № 2947-III. Відомості Верховної Ради України від 31.05.2002. 2002. № 21. Ст. 135.

**Нестерцова-Собакарь
Олександра Володимирівна**
доцент кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ЗАРУБІЖНІ МОДЕЛІ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Дискусійним у всьому світі продовжує залишатися питання про те, чи потрібна ювенальна юстиція, яка спрямована на справедливості і законності по відношенню до осіб, які не досягли повноліття, будь-якого адміністративного рішення всіх органів державної влади; постійна протекція невід'ємних прав, свобод і законних інтересів неповнолітніх під час провадження у справах про адміністративні правопорушення і кримінальних провадженнях щодо неповнолітніх, а також справ, пов'язаних із виною дорослих за порушення режиму утримання, виховання, навчання, лікування підлітків; формування найбільш соціалізованої особистості неповнолітніх в умовах, що змінюються життєдіяльності.

Ювенальна юстиція розуміється як сукупність правових механізмів та інститутів, медико-соціальних, психолого-педагогічних і реабілітаційних процедур і програм, об'єднаних навколо спеціального інституту ювенальних